

НАУКОВА
І НАУКОВО-ТЕХНІЧНА
ЕКСПЕРТИЗА

План

- 1. Організаційно-правові аспекти наукової і науково-технічної експертизи.**
- 2. Форми та види експертизи**
- 3. Права та обов'язки учасників експертизи**
- 4. Вимоги до висновків експертизи**
- 5. Правопорушення у сфері наукової і науково-технічної експертизи**

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

МЕТА ЕКСПЕРТИЗИ - дослідження, перевірка, аналіз, оцінка наукового і науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обгрунтованих висновків.

СФЕРА ОХОПЛЕННЯ - етапи впровадження та використання:

- науково-технічних розробок,
- дослідно-конструкторських робіт,
- фундаментальних і прикладних досліджень

ВИКОНАВЦІ:

- науково-дослідні організації та установи;
- ВНЗ;
- інші організації;
- юридичні і фізичні особи, акредитовані на експертну діяльність

ЗАКОНОДАВЧО - ПРАВОВА БАЗА НАУКОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ :

Про наукову і науково-технічну експертизу:
Закон України №51/95- ВР від 10.02 1995 р.

ПРИНЦИПИ :

- компетентність експертів;
- об'єктивність експертів;
- врахування світового рівня науково-технічного прогресу, (*вимог стандартів, міжнародних угод*) ;
  - відповідальність за достовірність, повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій експертизи.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕ/ НТЕ

- рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- договори на проведення експертизи

ЗАВДАННЯ :

- об'єктивне, комплексне дослідження об'єктів експертизи;**
- перевірка відповідності вимогам законодавства;**
- оцінка відповідності об'єктів експертизи:**
  - сучасному рівню наукових і технічних знань,
  - тенденціям науково-технічного прогресу,
  - принципам державної науково-технічної політики,
  - вимогам екологічної безпеки,
  - вимогам економічної доцільності;
- аналіз рівня використання науково-технічного потенціалу;**

ЗАВДАННЯ :

- **оцінка результативності НДР, конструкторських розробок;**
- **прогнозування наслідків реалізації /діяльності об'єкта експертизи (науково-технічних, соціально-економічних, екологічних);**
- **підготовка науково обгрунтованих експертних висновків**

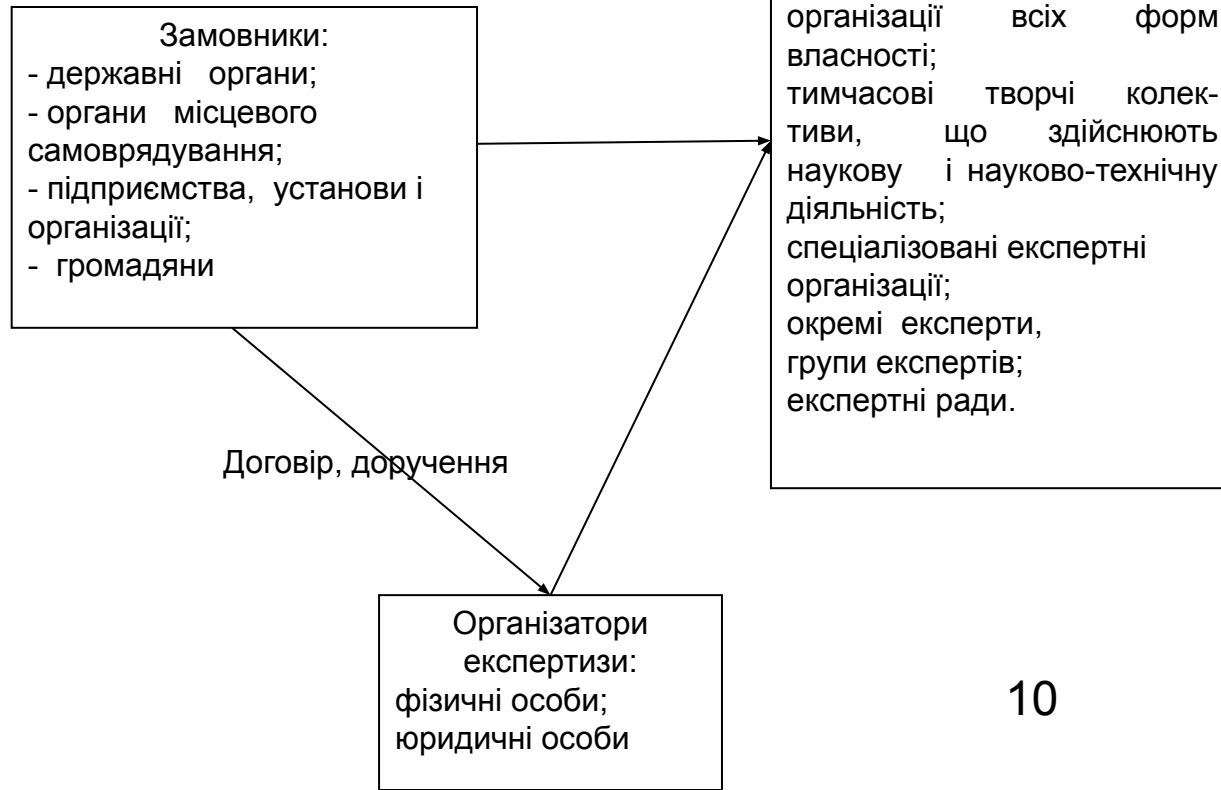
ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ЕКСПЕРТИЗИ:

ЗАМОВНИКИ: формують завдання, забезпечують оплату

ОРГАНІЗАТОРИ: організують проведення експертизи і подання експертних висновків.

ЕКСПЕРТИ: безпосередньо здійснюють експертизу та персонально відповідають за достовірність, повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій

ЗАБОРОНЕНО поєднувати в одній особі функції замовника, організатора та її експерта.

ОБ'ЄКТИ ЕКСПЕРТИЗИ

державні / міждержавні наукові, науково-технічні **програми**;

галузеві і міжгалузеві **інноваційні програми**;

науково-технічні **проекти**;

науково-технічна **продукція**:

- **науково-дослідні роботи (фундаментальні та прикладні дослідження)**;

- дослідно-конструкторські роботи;

- **наукові праці (рукописи, наукові доповіді, монографії, посібники)**;

- **дисертаційні дослідження**;

- документація на раціоналізаторські пропозиції, винаходи;

- права на об'єкти інтелектуальної власності;

- ефективність науково-технічних та інноваційних проектів;

СУБ'ЄКТИ ЕКСПРЕТИЗИ:

- фізичні особи;
- юридичні особи.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАВЦІВ:

- професіоналізм;
- акредитовані;
- мають свідоцтво з підтвердження кваліфікації щодо організації та проведення експертизи.

Акредитація фізичних і юридичних осіб проводиться органом виконавчої влади у сфері наукової, науково-технічної діяльності

2. ФОРМИ ТА ВИДИ ЕКСПЕРТИЗИ

ФОРМИ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:

ДЕРЖАВНА:

- обов'язкова для державних цільових і міждержавних науково-технічних програм;
- проводять органи виконавчої влади, державні підприємства, установи та організації.

ГРОМАДСЬКА:

- проводиться за договорами;
- потребує врахування громадської думки;
- ініціюється громадськістю, об'єднанням громадян, трудових колективів.

ІНШІ

- проводяться організаціями різних форм власності;
- спеціально створеними експертними організаціями, діяльність яких передбачає експертизу з ініціативи фізичних та юридичних осіб.

ВИДИ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

попередня, первинна, повторна, додаткова, контрольна.

ПОПЕРЕДНЯ

Мета - з'ясування відповідності формальних ознак об'єкта експертизи встановленим нормам і правилам технічної, екологічної безпеки, вимогам стандартів тощо.

Виконавці - установи та організації;

- замовники експертизи силами своїх спеціалізованих підрозділів або шляхом залучення незалежних експертів.

ПЕРВИННА

Мета - здійснення необхідних заходів у процесі підготовки обґрунтованого висновку щодо об'єктів експертизи

Виконавці - наукові та науково-технічні експертні організації, установи, експерти або колективи експертів.

Види наукової і науково-технічної експертизи

ПОВТОРНА

Проводиться:

- при порушенні встановлених вимог і правил під час проведення первинної експертизи;
- на вимогу замовника експертизи, автора розробки за **наявності обґрунтованих претензій** до висновку первинної експертизи.

ДОДАТКОВА

Проводиться стосовно об'єктів, по яких **відкрилися нові** наукові і науково-технічні обставини.

КОНТРОЛЬНА

Здійснюється з ініціативи замовника **для перевірки висновків первинної експертизи** або з ініціативи фізичних (юридичних) осіб, зацікавлених у спростуванні положень / частин / висновків раніше проведених експертиз.

До проведення **контрольної експертизи** **заборонено** залучати фахівців, які брали участь у проведенні первинної експертизи.

Висновки контрольної експертизи, які відповідають висновкам первинної експертизи, є остаточними.

Якщо між висновками первинної і контрольної експертизи є розбіжності, замовник зобов'язаний продовжити експертну роботу.

Термін проведення експертизи

- визначається договором або дорученням на її проведення;

залежить від характеру та складності об'єкта експертизи.

ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

- за рахунок державного бюджету,
- за рахунок позабюджетних фондів
- за рахунок коштів замовника.

ФІНАНСУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:

- за рахунок коштів замовників (*об'єднань громадян, фондів, науково-технічних товариств*), з ініціативи яких вона проводиться;
- за рахунок цільових добровільних внесків громадян, підприємств, установ та організацій.

ФІНАНСУВАННЯ ІНШИХ ЕКСПЕРТИЗ

- за рахунок коштів замовника експертизи, інших заінтересованих фізичних і юридичних осіб згідно з договором на її проведення.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ЕКСПЕРТИЗИ

ПРАВА ЗАМОВНИКА ЕКСПЕРТИЗИ:

- заявлення про необхідність проведення різних видів експертизи;
- клопотання про заміну експертів;
- одержання інформації про хід експертизи;
- надавати організатору пояснення, зауваження, рекомендації щодо проведення експертизи;
- знайомитися з висновками експертизи;
- використовувати результати і матеріали експертизи у своїй діяльності, в т. ч. з комерційною метою;
- створювати банки даних про організаторів експертизи. ,

Власність на результати, матеріали та висновки наукової і науково-технічної експертизи - належить замовникові (якщо *інше не передбачено договором*).

ОБОВ'ЯЗКИ ЗАМОВНИКА ЕКСПЕРТИЗИ

- подавати на експертизу об'єкти, супровідні матеріали, висновки попередньої експертизи;
- сприяти організаторам у проведенні комплексного аналізу об'єкту, виробленні незалежної експертної оцінки;
- передавати організаторам матеріали, розрахунки, дані, додаткові відомості щодо об'єктів експертизи;
- використовувати рекомендації експертизи при прийнятті рішень;
- подавати об'єкти експертизи та супровідні матеріали до них на повторну або додаткову експертизу;
- забезпечувати анонімність експертів (за умови договору);
- відшкодовувати моральну та матеріальну шкоду, заподіяну неправомірними діями

ПРАВА ОРГАНІЗАТОРІВ ЕКСПЕРТИЗИ

- здійснювати необхідні заходи з організації та проведення експертизи

ОБОВ'ЯЗКИ ОРГАНІЗАТОРІВ ЕКСПЕРТИЗИ

- пред'являти документи про досвід і кваліфікацію експертів (за вимогою);
- забезпечувати якісне проведення експертизи;
  - інформувати замовника про створення в ході проведення експертизи об'єктів авторського права і промислової власності;
  - не допускати (без згоди замовника) розголошення висновків експертизи, не затверджених і не оголошених у встановленому порядку;
  - використовувати досягнення світової науки і міжнародного науково-технічного співробітництва;
  - своєчасно інформувати замовника про можливі конфлікти, особисту заінтересованість або особливі зв'язки з особами чи організаціями, заінтересованими в тих чи інших висновках експертизи або рішеннях за наслідками експертизи.

ПРАВА ЕКСПЕРТА

- вільно викладати особисту думку;
- брати участь у проведенні експертного аналізу, оцінці об'єктів на всіх стадіях експертизи;
- брати участь у проведенні експертизи або відмовитися від участі в ній, якщо це не пов'язано з прямим виконанням службових обов'язків;
- вимагати надання додаткових матеріалів, необхідних для підготовки об'єктивних висновків;
  - одержувати достовірні відомості, матеріали (у т.ч. такі, що не підлягають розголошенню);
- оприлюднювати висновки, якщо це передбачено дорученням або договором;
- мати вільний доступ до державних баз даних, інших джерел науково-технічної інформації стосовно питань, пов'язаних з об'єктом експертизи.

ОБОВ'ЯЗКИ ЕКСПЕРТА

- пред'являти документи, які підтверджують його досвід та рівень кваліфікації (*за вимогою*);
- не допускати розголошення інформації (*якщо інше не передбачено договором або дорученням*);
- не приймати від зацікавлених у результатах експертизи осіб подарунки, грошову винагороду тощо;
- відповідати за несвоєчасне, неякісне і протиправне проведення експертизи, невиконання умов договору на її проведення.

4. Вимоги до висновків експертизи

Чинність висновку визначається договором на її проведення.

Не реалізовані протягом установленого терміну висновки, втрачають чинність, а об'єкти підлягають **повторній** експертизі.

Доцільність проведення повторної експертизи об'єктів, які не підлягають обов'язковій експертизі, визначається замовником.

ВИСНОВОК ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
обов'язковий до розгляду та враховується
при:

- обґрунтуванні пріоритетних напрямів розвитку науки, техніки, наукових, соціально-економічних, екологічних програм і проектів;
- реалізації наукової і науково-технічної діяльності;
- аналізі ефективності використання науково-технічного потенціалу.

ВИСНОВКИ ГРОМАДСЬКОЇ ТА ІНШИХ ЕКСПЕРТИЗ -

мають рекомендаційний характер.

СПРОСТУВАННЯ ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТИЗИ

- обгрунтована письмова заява
замовникова експертизи.

Заява розглядається протягом 1 міс.,
приймається рішення про проведення
повторної, додаткової чи контрольної
експертизи із залученням незалежних
експертів або про відмову від такого
проведення.

**5. ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ
НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ**

ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:

- невиконання умов договору;
- проведення експертизи всупереч її основному призначенню;
  - фальсифікація висновків експертизи;
  - прийняття рішень без проведення експертизи тоді, коли законодавством встановлено, що проведення такої експертизи є обов'язковим;
- надання платних послуг підприємствами, установами, організаціями, тимчасовими експертними колективами, статутами яких така діяльність не передбачається;
- перешкоджання організації та проведенню експертизи;
- незаконна відмова в наданні експертним установам необхідної інформації та матеріалів;

ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:

- умисне створення для експертів обставин, які зумовлюють незаконне чи необ'єктивне проведення експертизи або підготовку необгрунтованих чи свідомо недостовірних висновків;
- дискредитація або переслідування експертів за підготовлені ними висновки, несприятливі для особи чи організації, які їх дискредитують або переслідують;
- залучення до проведення експертизи посадових осіб та фахівців, які є їх авторами або безпосередньо заінтересованими особами;
- порушення умов конфіденційності інформації,

Особи, винні у вчиненні зазначених правопорушень у сфері наукової і науково-технічної експертизи, притягаються до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності відповідно до законів

НАУКОВО-ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК з оцінювання проекту на проведення наукового дослідження або експериментальної розробки

Тип проекту

Фундаментальне або прикладне дослідження

Науково-технічна (експериментальна) розробка

РОЗДІЛ I. Змістовні показники

РОЗДІЛ II. Наукометричні показники авторів

проекту

РОЗДІЛ III. РОЗДІЛ III. Науковий доробок та досвід

авторів

РОЗДІЛ IV. РОЗДІЛ IV. Очікувані результати за

тематикою проекту

ВИСНОВОК·

РОЗДІЛ І. ЗМІСТОВНІ ПОКАЗНИКИ

1. Проект за тематикою та предметом спрямований на вирішення:

- важливої наукової, соціально-економічної, екологічної проблеми світового рівня або .....
- поточних питань розвитку науки, технологій, суспільних практик

2. Повнота використання світового досвіду при обґрунтуванні проблеми, теми, предмету, основних ідей, мети і завдань дослідження:

- добре враховано світовий та вітчизняний досвід, підтверджено змістовними

.....

порівняння відсутні або незадовільні

3. Повнота визначення очікуваних пізнавальних результатів:

- результати представлено повно і переконливо, наведено проекти наукових описів та пояснень, розкрито попередні описи встановлюваних закономірностей, створюваних моделей, теорій та/або концепцій

- .....

- результати визначено незадовільно

4. НАУКОВА НОВИЗНА ТА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ:

- результати будуть новими для України,

.....

- очікувані результати не є новими та оригінальними

5. Методологічна цінність, наявність, повнота розкриття та обґрунтованість новостворюваних підходів, методів і засобів наукових досліджень, можливість їх застосування як міждисциплінарних:

- методологічні складові роботи будуть новими, що цілком обґрунтовано порівняннями із світовими аналогами і прототипами

.....

- робота не матиме методологічної цінності

6. Практична цінність очікуваних результатів роботи (окрім системи освіти):

- обґрунтовано висока для наукового розвитку країни в цілому або декількох галузей, безпеки та обороноздатності

- .....

- практична цінність відсутня або недостатня

7. Практична цінність очікуваних результатів роботи для системи освіти:

- обґрунтовано висока

- .....

- цінність для системи освіти сумнівна

РОЗДІЛ II. НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ АВТОРІВ ПРОЕКТУ

1. h-індекс керівника проекту згідно БД Scopus або Web of Science / (Google Scholar)

Scopus або WoS: 0 // Google Scholar: 0 - 4

.....

Scopus або WoS: 9 і більше // Google Scholar: 41 і більше

2. Сумарний h-індекс 5 авторів проекту (крім керівника проекту)

Scopus або WoS: 0 - 4 // Google Scholar: 0 - 20

.....

Scopus або WoS: 25 і більше // Google Scholar: 121 і більше

h-індекс, або індекс Гірша — показник впливовості науковця, наукового закладу або наукового журналу, заснований на кількості публікацій та їх цитуваннях.

РОЗДІЛ II. НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ АВТОРІВ ПРОЕКТУ

3. Кількість цитувань наукових публікацій керівника проекту

Scopus або WoS: 0 - 10 // Google Scholar: 0 - 50

Scopus або WoS: 11 - 30 // Google Scholar: 51 - 150

.....

Scopus або WoS: 151 і більше // Google Scholar: 751 і більше

4. Сумарна кількість цитувань наукових публікацій 5 авторів проекту (крім керівника проекту)

Scopus або WoS: 0 - 20 // Google Scholar: 0 - 100

Scopus або WoS: 21 - 40 // Google Scholar: 101 - 200

.....

Scopus або WoS: 101 і більше // Google Scholar: 501 і більше

АВТОРІВ ЗА НАПРЯМОМ ПРОЕКТУ (ЗА
ПОПЕРЕДНІ 5 РОКІВ)

1. 1. Опубліковані статті у журналах, що входять до науково-метричних баз даних WoS та/або Scopus

2. 2. Патенти України або інших країн на винахід або промисловий зразок

3. Статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України

4. 4. Монографії , опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу

РОЗДІЛ III. НАУКОВИЙ ДОРОБОК АВТОРІВ

5. Розділи монографій, опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу

6. Монографії, що опубліковані мовами, які не відносяться до мов Європейського Союзу

7-8. Захищено дисертацій авторами проекту

9. Індивідуальні гранти (стипендії), наукові стажування за кордоном

10. 10. Кількість загальноуніверситетських наукових грантів

11. Авторами проекту 11. Авторами проекту виконано госпдоговірної та грантової тематики на суму (тис. грн.)

РОЗДІЛ IV. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА ТЕМАТИКОЮ ПРОЕКТУ

1. Будуть опубліковані статті у журналах, що входять до науково-метричних баз даних WoS та/або Scopus

2. Будуть опубліковані статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України

3. 3. Будуть опубліковані монографії у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу

4. 4. Будуть опубліковані розділи монографій у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу

5. Будуть опубліковані монографії за темою проекту мовами, які не відносяться до мов Європейського Союзу

РОЗДІЛ IV. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА ТЕМАТИКОЮ ПРОЕКТУ

6. Буде 6. Буде впроваджено наукові або науково-практичні результати проекту шляхом укладання господарчих договорів, продажу ліцензій, грантових угод

7. Буде захищено дисертацій кандидата наук (доктора філософії) та доктора наук виконавцями за темою проекту

ВИСНОВКИ ТА КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА ОБҐРУНТОВАНІСТЬ СТРОКІВ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ

Експерт вважає, що строки виконання:

обґрунтовані добре

обґрунтовані задовільно

викликають сумніви, доцільно збільшити

викликають сумніви, доцільно зменшити

обґрунтовані незадовільно або необґрунтовані

ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ

Експерт вважає, що фінансування проекту:

обґрунтоване добре

обґрунтоване задовільно

викликає сумніви, занадто високе

викликає сумніви, занадто низьке

обґрунтоване незадовільно або необґрунтоване

ЗДАТНІСТЬ АВТОРІВ ВИКОНАТИ ПРОЕКТ

Експерт вважає, що колектив здатен виконати проект на належному рівні:

так

ні

за певних умов